

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تفسیر ترقیبی قرآن کریم (۳)

سرفصل جلسات

استاد

حجت الاسلام و المسلمین رضا محمدی

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

فروردین ۱۳۹۵

فهرست

۳	معرفی درس تفسیر ترتیبی (۳)
۴	جلسه اول
۴	تفاسیر قرآن کریم و رویکردهای گوناگون در آن
۵	جلسه دوم
۵	تفسیر سوره مبارک اعلی (۱)
۶	جلسه سوم
۶	تفسیر سوره مبارک اعلی (۲)
۷	جلسه چهارم
۷	تفسیر سوره مبارک اعلی (۳)
۸	جلسه پنجم
۸	تفسیر سوره مبارک اعلی (۴)
۹	جلسه ششم
۹	تفسیر سوره مبارک واقعه (۱)
۱۰	جلسه هفتم
۱۰	تفسیر سوره مبارک واقعه (۲)
۱۱	جلسه هشتم
۱۱	تفسیر سوره مبارک واقعه (۳)
۱۲	جلسه نهم
۱۲	تفسیر سوره مبارک واقعه (۴)
۱۳	جلسه دهم
۱۳	مباحث تکمیلی سوره واقعه (۱)
۱۴	جلسه یازدهم
۱۴	مباحث تکمیلی در تفسیر سوره واقعه (۲)
۱۵	جلسه دوازدهم
۱۵	مباحث تکمیلی در تفسیر سوره واقعه (۳)
۱۶	جلسه سیزدهم
۱۶	مباحث تکمیلی در تفسیر سوره واقعه (۴)
۱۷	جلسه چهاردهم
۱۷	تفسیر سوره مبارک واقعه (۵)
۱۸	جلسه پانزدهم
۱۸	تفسیر سوره مبارک واقعه (۶)
۱۹	جلسه شانزدهم
۱۹	تفسیر سوره مبارک فلق

معرفی درس تفسیر ترتیبی قرآن کریم (۳)

این درس با هدف آشنایی با روش‌ها و گرایش‌های تفسیر قرآن کریم؛ به تفسیر ترتیبی آیات سوره‌های اعلی، واقعه و فلق پرداخته و در بیان آیات، به سه گرایش تفسیر کلامی، فلسفی و عرفانی نظر دارد.

جلسه اول

تفاسیر قرآن کریم و رویکردهای گوناگون در آن

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ شاخه‌هایی از علوم اسلامی و راهی برای تشخیص موضوعات مطرح شده در آنها؛
- ✓ مصادر مختلف تفسیری و گرایش‌های آنان؛
- ✓ مهمترین مصادر مورد استفاده در این درس.

اهداف درس

مقدمه‌ای بر شناخت شاخه‌های علوم اسلامی

- مصادر مورد استفاده با گرایش‌های (کلامی، عرفانی و فلسفی) (۱)
- مصادر مورد استفاده با گرایش‌های (کلامی، عرفانی و فلسفی) (۲)
- دیگر تألیفات و گرایش‌های گوناگون در تفاسیر شیعه و سنی

جلسه دوم
تفسیر سوره مبارک اعلیٰ (۱)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره مبارک اعلیٰ با استفاده از «تبیان» شیخ طوسی

اهداف درس

مروری بر مبحث پیشین

فضیلت سوره

درآمدی بر سوؤل مبارک اعلیٰ

تفسیر آیات اول تا دهم

➤ آیه اول

➤ آیات دوم و سوم

بیان چند نکته و طرح سؤال

➤ آیات چهارم و پنجم

جلسه سوم
تفسیر سوره مبارک اعلیٰ (۲)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره مبارک اعلیٰ با استفاده از «تبیین» شیخ طوسی

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

تفسیر آیات اول تا دهم

➤ آیات ششم و هفتم

➤ آیات هشتم تا دهم

تفسیر آیات یازدهم و نوزدهم

اختلاف قرائت

➤ آیات یازدهم تا سیزدهم

➤ آیات چهاردهم و پانزدهم

جلسه چهارم
تفسیر سوره مبارک اعلیٰ (۳)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره مبارک اعلیٰ با استفاده از «تبیان» شیخ طوسی و «تفسیر القرآن الکریم» ملاحظه

اهداف درس

➤ آیات شانزدهم تا نوزدهم

پژوهش

تفسیر سوره اعلیٰ با گرایش فلسفی - عرفانی

تسبیح اول

تسبیح دوم

تسبیح سوم

جلسه پنجم
تفسیر سوره مبارک اعلیٰ (۴)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره مبارک اعلیٰ با استفاده از «تفسیر القرآن الکریم» ملاصدرا

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

تفسیر سوره اعلیٰ با گرایش فلسفی - عرفانی

تسبیح چهارم

تسبیح پنجم

تسبیح ششم

تسبیح هفتم

خلاصه بحث

جلسه ششم
تفسیر سوره مبارک واقعه (۱)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره واقعه با گرایش فلسفی - عرفانی

اهداف درس

درآمد

تفسیر سوره واقعه با گرایش فلسفی - عرفانی

مقدمه ملاصدرا در آفرینش انسان و سیر حیات او

مقدمه ملاصدرا در چگونگی دستیابی طریق کمال

مقدمه ملاصدرا و معرفی سوره مبارک واقعه

مقدمه ملاصدرا و پاسخ به یک سؤال مهم

از چه طریقی می‌توان از عالم معاد باخبر شد؟

دریافت صدرالمتألهین از حقایق الهی و برداشت تفسیری ایشان

متن تفسیری آیات اول و دوم (۱)

پاسخی مفصل به نظر ارباب مجاز و مبالغه

متن تفسیری آیات اول و دوم (۲)

جلسه هفتم
تفسیر سوره مبارک واقعه (۲)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره واقعه با استفاده از تفاسیر «صدرا»، «کشاف»، «لطائف الإشارات» و «مفاتیح الغیب»

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

➤ متن تفسیری آیات اول و دوم از تفسیر کشاف

چند احتمال در عامل نصب «إذا»

➤ متن تفسیری آیات اول و دوم از تفسیر صدرالمتألهین

دیدگاه کشاف در تفسیر واژه «کاذبه»

اشکال ملاصدرا به نظر کشاف و نپذیرفتن آن (۱)

اشکال ملاصدرا به نظر کشاف و نپذیرفتن آن (۲)

نتیجه بحث

➤ متن تفسیری آیه سوم از تفسیر لطائف الإشارات

آشنایی با مفاتیح الغیب (فخر رازی) و رویکرد تفسیری در آن

➤ متن آیات اول تا سوم از تفسیر مفاتیح الغیب (۱)

بیان چند وجه در ارتباط سوره واقعه با سوره ماقبل خود

➤ متن آیات اول تا سوم از تفسیر مفاتیح الغیب (۲)

جلسه هشتم
تفسیر سوره مبارک واقعه (۳)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره واقعه با استفاده از تفسیر کشف الأسرار و عدة الأبرار، میبیدی (۱)

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

گرایش و روش تفسیری «کشف الأسرار و عدة الأبرار»

گزیده‌ای از متن تفسیری «کشف الأسرار»

نوبت اول

نوبت دوم

کلیات سوره

فضیلت سوره

محتوای سوره

➤ تفسیر سه آیه اول

➤ تفسیر آیات چهارم تا ششم

جلسه نهم
تفسیر سوره مبارک واقعه (۴)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره واقعه با استفاده از تفسیر کشف الأسرار و عدة الأبرار، میبدی (۲)

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

گزیده‌ای متن تفسیری «کشف الاسرار»

نوبت دوم

➤ تفسیر آیات هفتم و هشتم

نوبت سوم

تفسیر عرفانی آیات اول تا ششم

تفسیر عرفانی آیات هفتم تا بیست و چهارم (۱)

تفسیر عرفانی آیات هفتم تا بیست و چهارم (۲)

جلسه دهم

مباحث تکمیلی سوره واقعه (۱)

هدف درس

آشنایی با:

✓ نکته‌های تکمیلی در تفسیر سوره واقعه (۱)

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

نکته‌هایی در تفسیر آیات یازدهم تا بیست و ششم

شرح حالی بر گروه سابقون (۱)

پژوهش

شرح حالی بر گروه سابقون (۲)

پژوهش

شرح حالی بر گروه سابقون (۳)

نکته‌هایی در تفسیر آیات بیست و هفتم تا چهارم

سرانجام اصحاب یمین (۱)

جلسه یازدهم

مباحث تکمیلی در تفسیر سوره واقعه (۲)

هدف درس

آشنایی با:

✓ نکته‌های تفسیری سوره واقعه (۲)

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

نکاتی در تفسیر آیات بیست و هفتم تا چهارم

سرانجام اصحاب یمین (۲)

بیان نکاتی در شأن و موقعیت افراد دو گروه «سابقون» و «اصحاب یمین»

نکاتی در تفسیر آیات چهل و یکم تا پنجاهام

سرانجام اصحاب شمال

علت استقرار اصحاب شمال در عذاب

۱. اتراف در نعمت

۲. اصرار بر گناه

۳. انکار معاد

جلسه دوازدهم

مباحث تکمیلی در تفسیر سورهٔ واقعه (۳)

اهداف درس

آشنایی با:

✓ نکته‌های تفسیری سورهٔ واقعه (۳)

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

نکاتی در تفسیر آیات پنجاه و یکم تا پنجاه و ششم (۱)

نکاتی در تفسیر آیات پنجاه و یکم تا پنجاه و ششم (۲)

شرح حال و آماری از سه گروه مردم در قیامت

نکاتی در تفسیر آیات پنجاه و هفتم تا شصتم

دلایل و براهینی در اثبات معاد

پژوهش

کیفیت آفرینش

جلسه سیزدهم

مباحث تکمیلی در تفسیر سوره واقعه (۴)

هدف درس

آشنایی با:

✓ نکته‌های تفسیری سوره واقعه (۴)

اهداف درس

مروری بر مباحث پیشین

نکاتی در تفسیر آیات پنجاه و هفتم تا شصتم

پاسخ به یک سؤال مهم

نکات تفسیری آیات شصت تا شصت و دوم

دلایل و براهینی در اثبات معاد

دلایل و براهینی در امکان معاد

پاسخی به دیدگاه برخی مفسرین در آسان‌تر بودن آفرینش آخرت نسبت به آفرینش دنیا

نکات تفسیری آیات شصت و سوم تا شصت و هفتم

نکته‌ای پیرامون اسماء و صفات الهی و توقیفی بودن آن

براهین دیگری در اثبات معاد

توجه دادن به علت اصلی در سلسله عوامل

جلسه چهاردهم
تفسیر سوره مبارک واقعه (۵)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره واقعه با استفاده از تفاسیر «تفسیر القرآن الکریم»، «کشف الأسرار» و «لطائف الإشارات»

اهداف درس

- گزیده‌ای از متن تفسیری تفسیر القرآن الکریم ملاحظه‌ای (۱)
  - آیات شصت و هشتم تا هفتادم
- گزیده‌ای از متن تفسیری تفسیر القرآن الکریم ملاحظه‌ای (۲)
  - گزیده‌ای از متن تفسیری کشف الأسرار میبیدی
  - آیات پنجاه و هشتم به بعد
- گزیده‌ای از متن تفسیری لطائف الإشارات قشیری
  - آیات هفتاد و یکم تا هفتاد و چهارم

جلسه پانزدهم
تفسیر سوره مبارک واقعه (۶)
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره واقعه با استفاده از تفاسیر «مفاتیح الغیب»، «کشاف» و «تبیان»

اهداف درس

گزیده‌ای از متن تفسیری مفاتیح الغیب فخر رازی

➤ آیه هفتاد و پنجم و هفتاد و ششم

گزیده‌ای از متن تفسیری کشاف زمخشری

➤ آیات هفتاد و پنجم تا هشتادم

گزیده‌ای از متن تفسیری تبیان شیخ طوسی (۱)

➤ آیات هفتاد و هشتم تا آخر

گزیده‌ای از متن تفسیری تبیان شیخ طوسی (۲)

➤ آیات هفتاد و هشتم تا آخر

جلسه شانزدهم
تفسیر سوره مبارک فلق
(روش‌ها و گرایش‌ها)

هدف درس

آشنایی با:

✓ تفسیر ترتیبی سوره فلق با استفاده از تفاسیر تبیان، کشف الأسرار و لطائف الإشارات

اهداف درس

متن تفسیری سوره فلق از تبیان شیخ طوسی (۱)

➤ آیات اول تا سوم

متن تفسیری سوره فلق از تبیان شیخ طوسی (۲)

➤ آیات چهارم تا پنجم

گزیده‌ای از متن تفسیری کشف الأسرار میبیدی

گزیده‌ای از متن تفسیری لطائف الإشارات قشیری

پایان